

УДК 353+354: 141.1

Ільницька Л.В.,
канд. філос. н.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК В КОНТЕКСТІ РЕКОНСТРУКЦІЇ ПОНЯТІЙНОГО ПРОСТОРУ ФІЛОСОФІЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Підкреслюється значення механізмів реконструкції при встановленні понятійного простору філософії економіки задля сприяння у винайденні науково-термінологічних зв'язків з управлінськими чинниками налаштування системи; також автором статті проаналізовано теоретико-методологічні засади дослідження структури соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: філософія економіки, соціально-економічний розвиток, реконструкція.

Ильницкая Л.В.,
канд. филос. н.

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ В КОНТЕКСТЕ РЕКОНСТРУКЦИИ ПОНЯТИЙНОГО ПРОСТРАНСТВА ФИЛОСОФИИ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. Подчёркивается значение механизмов реконструкции для установления понятийного пространства философии экономики – этот процесс поможет при поиске научно-терминологических связей с управленческими принципами конфигурации системы; также автором статьи проанализировано теоретико-методологические засады исследования структуры социально-экономического развития.

Ключевые слова: философия экономики, социально-экономическое развитие, реконструкция.

Ilnitskaya L.V.,
PhD

SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN A CONTEXT OF RECONSTRUCTION OF CONCEPTUAL SPACE OF PHILOSOPHY OF ECONOMY

Annotation. Theoretical and methodological bases of research of structure of social and economic development are analyzed; also the author of article underlines value of mechanisms of reconstruction at the statement of conceptual space of philosophy of economy.

Purposeful connection of social and economic principles of development and formation of the modern world includes to a wide zone of uniting scientific support - the filosofsko-economic plan of the given reason analysis of administrative actions. The general scientific-theoretical sight at formation of terminological components of social and economic development to which integrity it is necessary to add additional values of proof public system development forces to assert that for today there is a process of the insufficient analysis of conceptual space of philosophy of economy which, in turn in the given author's research is underlined, at carrying out of not simply reconstruction, and reconstruction of complementary connection allows to lead arrangement of complex values and that it is

necessary to note, submits to program rules of an architectural structure of philosophy of a science where already terminological support is initial measurement and a source of display of synthetic qualities including actual at the given reason discussion of processes of overcoming of crisis barriers, timely that is especially important, The directed connection of social and economic qualities and values such wide, in this case categories, as general development, as constant determinant essence of vectors of a paradigm of correct intrinsic evolution of filosofsko-economic thought in managerial processes.

Key words: economy philosophy, social and economic development, reconstruction

Постановка проблеми полягає у винайденні теоретичних механізмів встановлення понятійного простору філософії економіки задля проведення аналізу теоретико-методологічних засад при дослідженні структури соціально-економічного розвитку та сприяння у обґрунтуванні, завдяки огляду низки авторських концепцій, науково-термінологічних зв'язків з управлінськими чинниками налаштування системи в контексті реконструкції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Новітність запропонованої проблематики обумовлена обмеженою кількістю наукових праць як вітчизняних так і зарубіжних дослідників. Проте, арсенал авторських розробок встановлює предмет обговорення. Так, праці російських теоретиків Ананьїна О. І. "Філософія і методологія економічної науки", Канке В. А. "Філософія економічної науки", допомагають чіткіше окреслити термінологічний супровід та сформулювати безпосереднє наукове призначення механізмів соціально-економічного розвитку. Провідні українські теоретики Базилевич В. Д., Ільїн В. В. у ґрунтовному дослідженні "Метафізика економіки" підкреслюють власний підхід до аналізу економічного буття крізь, насамперед, встановлення духу та душі економіки. Західний теоретичний досвід враховується при залученні об'ємної праці – онтології "Філософія економіки", підготовка та переклад якої здійснювався російським інститутом економічної політики імені Є. Т. Гайдара.

Мета і завдання статті розкривається при встановленні вказівного вектору проведення реконструкції такої сфери наукового аналізу як філософія економіки, де сутність винайдення термінологічних джерел оприлюднює понятійне різнобарв'я пояснення парадигми соціально-економічного розвитку, а пошук управлінських чинників налаштування має продемонструвати внутрішній взаємозв'язок у напрямках спрямованого поєднання практичної доцільності теоретичного пояснення філософською думкою економічного супроводу повсякчасного і безперервного еволюційно-прогресуючого руху уперед.

Виклад основного матеріалу. Виміри теоретичного аналізу першочергових настанов соціально-економічного розвитку, передусім спираються на узагальнені можливості міжгалузевих предметних чинників екстраполяційної природи суміжних значень. Окреслений рух на

вдосконалення первинних наукових завдань вимагає винайдення, в тому числі, і споріднених витоків соціальної та економічної природи постійного розвитку. Зрештою, програма реалізації соціально-економічного розвитку вимагає, в першу чергу, виконання державницьких заходів наполегливої підтримки несуперечливих витоків, саме тих структурних перетворень, які відображають втілення рушійних кроків по закріпленню лінії активного поступу, де відлік розпочинається, насамперед, від кроків сталого розвитку до нарощування можливостей, переростаючих у трансформаційні позитивні зміни, які становлять базову структуру прогресуючих можливостей соціоекономічного характеру. Доцільно також зазначити, що державницький підхід до розуміння внутрішньої природи змістовних рис соціально-економічного розвитку відтворює загальну площину філософської транскрипції сутнісних вимірів процесів управління.

Парадигма аналізу стабільності соціально-економічного розвитку в контексті пошуку понятійного простору філософії економіки виявляє підкреслені паралельні висхідні пояснення, які визначають свою понятійно-термінологічну структуру безпосередньо за рахунок динаміки схоплення контексту реконструкції. Органічність взаємопов'язаних речей в межах дослідницьких запитів звертається до методологічних спроб окреслити механізми доцільності забезпечення аргументаційними підходами чітких, ортодоксальних соціоекономічних сутностей. Джерела пошуку розгорнутих науково-теоретичних позицій виявляють авторські і, як вітчизняні, так і зарубіжні розробки тлумачення внутрішніх сполук, базова основа яких тримається на предметних частинах цілісних значень класичних умовиводів. Поєднання економічного контексту з філософським підґрунтям дарує перспективу виокремлення безпосередніх понятійних зв'язок дотичних до еквівалентних сутностей близьких до філософського абсолюту та економічної стратегії.

Провідні українські теоретики В. Д. Базилевич та В. В. Ільїн у своїй праці "Метафізика економіки" надають наступне визначення "філософії економіки" – "це сфера досліджень, спрямованих на осмислення і розуміння основ економічного життя як однієї з найважливіших сфер людського життя і суспільства. Спираючись на філософські категорії і принципи, вона виявляє сутнісні аспекти економічних явищ і процесів" [1, с. 85]. Ставлення до філософії економіки як до "сфери дослідження" демонструє становлення понятійно-предметного осередку. Отже, акумуляція термінологічних агрегатів обопільними сутностями, а саме: філософським категоріальним апаратом та арсеналом економічної теорії, виокремлює позиційне проблемне поле віддзеркалення значень набутого теоретичного досвіду призначення ортодоксальних категорій на вказівні процеси спрямованого поєднання – соціоекономічне буття, яке виступає у ролі внутрішнього конгломерату пошуку наукових підходів, в тому числі, і для розробки соціально-економічного розвитку як аксіологічної частини

понятійного простору філософії економіки. Цей досвід виявляє себе під час проведення реконструкції узгоджено-вмотивованої методологічної дії переопрацювання первинного аспекту спільних кроків налаштування на теоретичне сполучення. "Як наукова дисципліна, "філософія економіки" є галуззю дослідження загальних, глибинних процесів в економіці" [1, с. 86]. Таким чином, проводиться не просто реконструкція, а реконструкція взаємодоповнюючого поєднання, а підкреслений характер спрямованості, а в даному разі, спрямованого поєднання, дозволяє обмірковувати динаміку новопризначених тверджень, оскільки безпосереднє теоретичне підґрунтя філософії економіки – це екстраполяція внутрішньо-філософського досвіду на сучасний комплекс руху життя, тлумачення якого базується, зрештою, на концептуальних площинах авторських розробок.

Американські економісти Деніел М. Хаусман та Майкл С. Макферсон намагалися зрозуміти мейнстрім сучасного економічного розвитку, тобто ті випереджаючи доміанти, які у прийдешньому майбутньому стануть базовими еквівалентами прискорено-прогресуючих змін. Вони досліджували особливості нормативної економіки, яку ще називають економікою добробуту, і намагались показати, чому необхідно досліджувати її філософське підґрунтя. "Філософи та економісти спроможні пояснювати тлумачення економічної теорії і тим самим відкидати плутанину ... такою є мета по відношенню до магістрального напрямку нормативної економіки" [2, с. 270]. Варто зазначити, що для американської наукової школи, характерною рисою є чітке поєднання практичного призначення з теоретичною основою методологічного виявлення соціоекономічного досвіду, а стосовно пошуку механізмів реконструкції зв'язків соціально-економічного розвитку в кореляційній площині філософії економіки ця риса стверджує, знову ж таки, підкреслену динаміку спрямованого поєднання, що у вимірах філософсько-економічного знання демонструє цілісну системність інтегрованої сутності. Цю ж тезу підтверджує російський теоретик О. І. Ананьїн, саме у своїй роботі "Філософія і методологія економічної науки" вказує на прогресивну для свого часу думку Д. Стюарта, яка "базувалась на концепції наукового знання, де теоретичний початок був свідомо підпорядкований початку практичному: економіка як наука ставала на службу економіки як мистецтва" [3, с. 5]. Ідея вдосконалення крізь піднесене ставлення до призначення економічного способу мислення репрезентує початок спрямованого відтворення постійного прагнення до покращення належного існування. Ця риса є характерною і на початку формування предметної сутності безпосередньо філософської якості економічної думки. "Економіка повинна бути витлумачена в контексті міркувань, узагальнень, пропозицій, проектів, концепцій, ідей, а для цього необхідні філософські осмислення" [1, с. 78]. Саме цей зазначений підхід до наукового аналізу проявляє себе і у ґрунтовній науково-теоретичній

праці відомого російського вченого Канке В. А. "Філософія економічної науки", який стверджує, що "будь-яка наукова дисципліна являє собою системне утворення, у якому достатньо чітко виокремлюються що найменше три його частини: базова наука як така, її філософія та методика. Стосовно нашого випадку мова йде, вочевидь, про економіку, філософію економіки й методику економіки" [4, с. 3]. Розгляд економічного простору крізь філософські чинники аналізу дарує вражаючий термінологічний супровід.

Зрештою, підкріплена трансформація аналітичного переосмислення налаштовує наукову парадигму на синтетичність обміркованих положень. Спрямоване поєднання дає органічну належність, яке і виокремлюється, передусім, у самостійну сферу наукового пізнання. В даному разі, ці домінуючі ознаки формулювання самостійної наукової транскрипції стосуються предметно-термінологічного супроводу самої "філософії економіки", який розкривається, демонструючи пріоритети осмислення зв'язків безпосередніх сутностей практичного і теоретичного вимірів соціоекономічного буття. Застосовуючи цю особливість, виокремлюються нормативні твердження, які узагальнюючим способом підкреслюють об'ємність внутрішньо-філософських значень таких понятійно-цілісних явищ, як "система" та "розвиток". "Економічна наука – це система економічних цінностей, яка надає сенсу вчинкам людей" [4, с. 59]. З цього понятійного визначення випливає наступне, але вже предметно-підкреслене якістю спрямованого поєднання постійного та обопільного взаємовпливу практичної і теоретичної основи соціоекономічного буття – "предметом філософії економіки є економічна наука" [4, с. 60]. Взаємність доповнюючого ресурсу обґрунтування свідчить про злагоджену внутрішню будову, яка підпорядковується згідно із загальним твердженням про самоорганізацію системного світу.

"Згідно з синергетичним підходом, самоорганізація складних систем спрямовується від хаосу до дедалі більшої впорядкованості на основі певних параметрів порядку й узагальненої синергетичної інформації відповідно до певних параметрів-моделей. У процесі самоорганізації системи відбувається виникнення і самопородження смислу її розвитку, своєрідне прагнення системи до майбутньої віддаленої її впорядкованості" [5, с. 581]. Природність процесів розвитку системи демонструється безпосередністю заданих параметрів, в даному разі, економічного відтворення життя. Розв'язання неочікуваних хаотичних, кризових відхилень від впорядкованості виявляють спроможність у складних умовах спонукати до соціально-економічного розвитку елементів системи, злагоджений понятійний вектор якої демонструється і в механізмах реконструювання спрямованого поєднання філософсько-економічного знання.

Базовий синтез виокремлення умовиводів дозволяє в органічний спосіб чітко охарактеризувати головні джерела соціально-економічного налаштування, насамперед системотворчого гатунку. Ця риса демонструє філософське підґрунтя, яке і сприяє науковій еволюції залучити процеси входження основ економічного способу мислення в наше життя, проте, якщо обговорювати "глибини філософсько-економічних досліджень, то економічна методологія склалась у нову субдисципліну сучасної економічної науки. В основі цього явища лежать об'єктивні процеси диференціації та професіоналізації економічної науки, тенденції до ускладнення і навіть фрагментації економічного знання" [3, с. 50]. Своєрідність, а також і програмна різнобічність у сформульованих предметних визначеннях стосовно "філософії економіки" демонструє існування двох осередків виокремлення методологічних прагнень:

1) пошуку в середовищі економічної теорії філософського підґрунтя в поясненні характеру повсякчасного ускладнення сучасного буття, в тому числі і кризової ситуації, тобто підкреслюється практичний наратив філософської якості економічної думки;

2) ствердження існування самостійної філософської галуззі, яка відповідає паралельним розгалуженням розумінням філософії як наукового світогляду, де, наприклад, метафізичний спосіб узагальнення зорієнтовується на "метафізику економіки".

Обидва напрямки теоретичного винайдення підлеглості та самостійності в обґрунтуванні саме такого наукового руху як "філософія економіки" підпорядковуються корелятам "філософії науки", де термінологічний супровід є канонічним виміром та джерелом прояву синтетичності, а зрештою і актуальності своєчасності спрямованого поєднання соціального та економічного чинників категорії розвитку як постійної детермінанти еволюціонування філософсько-економічної думки.

Формотворення від базових вказівних визначень до осучаснених доповнень не відкидають розвиток наукових здобутків на початкові джерела загальних сенсів, а навпаки, асиметрія довільної ходи становлення понятійного простору новітньої теоретичної площини виявляє себе в цікавих, на перший погляд, термінологічних складових, таких як "економізм". Саме вітчизняні дослідники В. Д. Базилевич та В. В. Ільїн, застосовують таке термінологічне ускладнення. Вони стверджують, що економізм – це "поняття, яке означає дух економіки як її провідне і "натхненне" начало. З перемогою капіталу дух економіки починає поширюватися на все життя людини, на весь простір її буття, на всю її цивілізацію. Економіка оволодіває людиною, її життям, все навколо підкоряється економічному началу. Панування економічного начала і всезагальна до нього повага і є економізмом" [1, с. 675]. Виявляючи мікросвіт соціально-економічного розвитку, зміни у системі життєсвіту з динамікою прогресуючих можливостей зорієнтовують наукові погляди на

усунення протиріч при встановленні амбівалентних понятійних винайдень. Знову ж таки, спрямоване поєднання соціального та економічного принципів розвитку сучасного світу додають до широкого об'єднуючого наукового супроводу управлінським діям філософсько-економічного плану зосередженого аналізу.

В. Д. Базилевич, В. В. Ільїн, прагнучи віднайти філософське джерело пошуку економічної складової постійного безперервного розвитку, звертаються до метафізичної детермінації понятійної сутності світу. Проблематика метафізичного пошуку розгортається в частині "метафізики розвитку економічної реальності" [1]. Українські теоретики пояснюють філософський шлях розвитку економічних прагнень людства, спираючись на погляди Г. Гегеля та теоретичні підходи синергетики. Чіткість економічного вимірювання транслюється і на узгоджену аргументацію вказівних дотичностей абсолютного знання, певні зразки філософських наукових площин ретранслюють синергетичну самостійну сприятливість спрямованого поєднання соціального та економічного логічного умовиводу становлення думки. "метафізика економіки є сукупністю "всезагальних визначень мислення", і цією "абсолютною силою" потрібно володіти, але це вже – логіка, яка для Г. Гегеля є діалектикою як способом руху, розгортання розумного мислення через розкриття, утримання і вирішення суперечностей." [1, с. 278].

Діалектичність аргументаційного руху сприяє теоретичному входженню, насамперед, філософському не тільки шляхом методичних поглядів, але й підкресленим відношення до постійності настановчих понять, таких як всезагальний розвиток та системний розвиток. "Виникає універсальний філософський метод, що дозволяє мати цілісну картину світу в його русі і розвитку.

Завдяки цьому з'являється можливість усвідомлювати буття конкретного соціуму як тимчасове, його необхідний перехід у небуття. Відповідно й економічне буття як складова соціального буття має змінний характер" [1, с. 280]. Ідея саморозвитку у своїй транскрипції всезагальності відображається в синергетичному винайденні, тому що "на відміну від діалектики як загальної теорії розвитку, синергетика переросла в теорію універсальної еволюції. Вона відповідає запитам нового глобального світу, в якому універсальним засобом вирішення його проблем є економічний стимул – гроші. У старій метафізичній моделі буття економіка займала ніби другорядне місце. Синергетика припускає відмову від буття "за визначенням", вона шукає причин явищ" [1, с. 282]. Структурні ускладнення поглибленого аналізу завжди є супутнім механізмом такого наукового утворення як міждисциплінарні дослідження. Зрештою, пошуки дотичних сфер предметних поєднань впливають і на формування понятійного насичення, враховуючи безпосереднє відношення і до "філософського пізнання економіки", і до процесів адаптації економічної теорії насиченим

ускладненню трансформації соціальних запитів та потреб у індустріальний, а далі і постіндустріальний спосіб існування економічного буття, що і відтворює постійність людських прагнень, підтримуючи еволюційність настанов соціально-економічного розвитку, пізнання діяльнісного характеру, первинні завдання якого і є предметно-парадигмальним принципом філософії економіки.

Слід звернути увагу, що відшліфування філософських та економічних предметних чинників цілого комплексу спрямованих поєднань враховує, передусім, дієвість впливу та нагальність соціально-економічної парадигми розвитку, а також підкріплюється практичними концепціями суспільно-важливих механізмів для реалізації програм подальшої розбудови. Таким чином, гнучка сутність філософської категорії розвитку втілюється у концепцію стійкого розвитку, а це, в свою чергу є "системою уявлень та соціально-філософських ідей про умови і спрямованість суспільного розвитку, за якого уможливорюється досягнення гармонізації й узгодженості основоположних чинників соціоприродної еволюції" [5, с. 554]. Врівноважене значення "стійкого розвитку" та "суспільний розвиток спрямування" враховує якість напрямку встановлення директив прогресуючого руху, який структурно втілюється у функціонально-змістовній площині державницького підходу до розуміння природи соціально-економічного розвитку, котра відтворює загальну площину філософської транскрипції внутрішньої сутності природи процесів управління. Зокрема, кейнсіанська парадигма встановлення відображає врегульовуючий зв'язок державного контролю як гаранта подальшого суспільного розвитку над динамічними ідеями вдосконалюючого добробуту накопичуючого зразка. Зрештою, скерований нагляд над фінансово-економічними процесами запроваджує принципи почергового поступу, який втілюється у парадигму сталого розвитку, а це, в свою чергу, визначається в ідеї відтворення накопиченого досвіду реалізації усунення деградації, зокрема, промислового розвитку країни, розбіжності у рівнях надприбутків. Отже, "кейнсіанство – один із провідних напрямів сучасної економічної теорії, який стверджує, що без активного втручання держави у розвиток соціально-економічних процесів, без істотного розширення її функцій капіталізм нежиттєздатний" [6, с. 202]. Ця думка підтверджує теоретико-практичну доцільність філософської транскрипції економічних поглядів, де активна парадигма соціального розвитку відтворюється у структурній лінії поступового переходу від розуміння системи всезагального розвитку до ідеї саморозвитку, а концепція стійкого розвитку відповідає регулятивним можливостям управлінських чинників налаштування системи.

Висновки. Загальний науково-теретичний погляд на становлення термінологічних складових соціально-економічного розвитку, до цілісності якого слід включити та додати допоміжні значення стійкого суспільного

системного розвитку змушує стверджувати, що на сьогоднішній день доволі недостатнім є проаналізованим понятійний простір "філософії економіки", який, в даному дослідженні підкреслюється завдяки контексту не просто реконструкції, а реконструкції взаємодоповнюючого поєднання, все ж таки підпорядковується корелятам "філософії науки", де термінологічний супровід є канонічним виміром та джерелом прояву синтетичності, а зрештою, і актуального при подоланні кризових бар'єрів своєчасного, що на разі є особливо важливим, спрямованого поєднання соціального та економічного чинників категорії всезагального розвитку, як постійної детермінантної сутності парадигмальних векторів еволюціонування філософсько-економічної думки в процесах управління.

Використані джерела інформації:

1. Базилевич В. Д., Ільїн В. В. Метафізика економіки. – К.: Знання, 2007. – 718 с.
2. Хаусман Д. М., Макферсон М. С. Философские основания магистрального направления нормативной экономики // Философия экономики. Антология / пер. с англ. – М.: Изд. Института Е. Гайдара, 2012. – С. 269 – 300 (520 с.).
3. Ананьин О. И. Философия и методология экономической науки // Философия социальных и гуманитарных наук. Под ред. С. А. Лебедева. – М.: Академический проект, 2006. – 736 с. – Раздел II, глава 3. – С. 353 – 436.
4. Канке В. А. Философия экономической науки: – М.: ИНФРА-М, 2009. – 384 с.
5. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – 743 с.
6. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. – К.: Академвидав, 2005. – 208 с.

References:

1. Bazylevych V. D., Il'in V. V. Metafizyka ekonomiky. – K.: Znannia, 2007. – 718 s.
2. Khausman D. M., Makferson M. S. Fylosofskyye osnovanyia mahystral'noho napravlenyia normatyvnoy ekonomyky // Fylosofyia ekonomyky. Antolohyia / per. s anhl. – M.: Yzd. Ynstytuta E. Hajdara, 2012. – S. 269 – 300 (520 s.).
3. Anan'yn O. Y. Fylosofyia y metodolohyia ekonomycheskoj nauky // Fylosofyia sotsyal'nykh y humanytarnykh nauk. Pod red. S. A. Lebedeva. – M.: Akademicheskyj proekt, 2006. – 736 s. – Razdel II, hlava 3. – S. 353 – 436.
4. Kanke V. A. Fylosofyia ekonomycheskoj nauky: – M.: YNFRA-M, 2009. – 384 s.
5. Filosofs'kyj entsyklopedychnyj slovnyk. – K.: Abrys, 2002. – 743 s.
6. Filipenko A. S. Osnovy naukovykh doslidzhen'. – K.: Akademvydav, 2005. – 208 s.

Рецензент: Александрова О.С., д. філос. н.